

KMETSKI LIST

Številka 3

Ljubljana dne 18. januarja 1939

Leto XXI

Složnost

Složnost je povsod potrebna. Če gledamo prečudno zgradbo pšenične bilke, vidimo nešteta vlakna povezana med seboj in navezana na kolenca. Nalomi naj se vez, nalomi naj se stebelce, vselej bilka propade. Mogoče, da se kje nasloni na drugo, toda ponosnega klasa in težkega zrnja ne bo dala. Pšenica je kratkotrajna rastlina. Tršast hrast ali grčav gaber sta v družbi drevov prava vzornika nerazdružnosti. Ne klonita viharjem, ne upogneta se pod težo zime ne pod sušo poletja. Nekako večna se zdita med množico gozdnega društva. Toda tudi njuni šibkejši tovariši poznajo neusmiljeni zakon strnjenosti. Ena nitka ovita z drugo in tretjo stori deblo, ki kaj pomeni. Ali ga posekaš in denes v ogenj; ali ga obdeláš v desko, izrežeš v podobo, preoblikuješ v karkoli: vselej doseže svoj namen. Tembolje in za več časa, čimdalj je zrelo in čim manj so ga spodjedali sovražniki. Ti neprestano preže že na sok, ki ga zbirajo korenine v zemlji, ali na liste, podpornike njihove nad zemljo. Vsak utrip bilke ali drevesa služi zbiranju moči. Da bi rasti res bila popolna in da bi dosegla največ, kar ji je po postavah božjih dano. — Vsaka zajedalka, ki načenja sokove, vsak prelom, ki ovira njegov tok, vsaka rana, ki jo vsekaš deblu ali veji, slabí odpornost rasti. Po množini in globini ran pa rasti tudi čisto usahne.

Odganjajmo škodljivce!

Pri živalstvu je podobno. Slabih živali ne maramo, gledamo, da jih prav hitro izločimo. Dobro držimo za zarod; štejem, koliko dajejo, kakšno silo nam nudijo in katero delo opravljajo. Prav kakor v rastlinskem svetu tudi tu odganjamo škodljivce in se branimo pred njih pogubnostjo.

Ali ne bi pri vsem tem pomišljali, kako naj ravnamo s človekom? Želimo krepkih, značajnih, delavnih, vztrajnih posameznikov. Želimo družin, mravljišč, ki so mala podoba velikega sveta s svojim vladarjem, člani in zakoni. Vzor so nam družine, kjer je sloga temelj uspešnega dela; kjer je zvestoba moralna vez, kjer pridnost zagotavlja urejeno gospodarsko življenje in kjer religiozne ali druge ideje posredujejo včlanjenost v večje skupnosti vasi, občine, narod, državo, človeštvo. Skrbeč za duhovno zdravje poedincev ali družin delamo prav to, kar delamo, če bolnemu drevesu celimo rano ali dodajamo hrane. Le da je človek po svojem sestavu in ustroju občutljivejši od vseh drugih bitij. — Rja, ki načne rastlino, zmanjša njen sad; bolezen, ki načne človeka, ga ovira v delu in privede h kraju.

Narod — najbližja skupnost

Vrednost enega človeka pa se skoraj ne da primerjati z vrednostjo mnogih, mnogih drugih rasti. Njegova odlika je obstoj duha, ustvarjalnih zmožnosti in hotenja, česar bitja druge narave nimajo.

Lepa je pokrajina, zaokrožena z gorami; lep je gozd, obdan od polj, lepe so ravni, kjer se vrste vsi različni sadeži, ki dajejo in vzdržujejo človeku življenje. Vsi predočajo sliko neke skupnosti in enotnosti.

Najbližja skupnost in enotnost, ki veže posameznike in družine, je narod. More biti država istovetna z narodom, če je zemlja koder prebiva narod, pod oblastjo le tega. Največ zdravja je gotovo tam, kjer narod prosto voli vero in postavo, kakor prelepo zapisuje naš Prešeren. Narod, čigar ponosa niso upognila nasilja drugih narodov; narod, ki mu njegova zemlja daje dovolj življenjskih darov, narod, ki nima vrinjenih tujih načel, je nedvomno srečen. Vsako poseganje, ki zatira njegov ponos, ali mu jemlje kruh, ali ga biča z nazori, ki niso od nature, pomeni bolehanje.

Bolnik in zdrav človek

Bolnik, ki toliko trpi, da vse prenese, je blizu konca; narod, ki za svojo obrambo ničesar ne stori, je močno načel. Najbolj močno pa ga načne bolezen, ki ji je ime nesložnost. Družina, kjer starši razmetavajo imovino in zapravljajo čas v brezdelju, rodi reveže in spodkopava vse tisto, kar mora biti vrhina družine. Če tudi otroci vsak na svojo stran vlečejo in ne skrbe za skupno hšo, ne ostane kamen na kamnu. Posledice nesloge pa se večajo v razmerju z velikostjo družine. Narod je ogromna družina — čeprav šteje le nekaj milijonov — ki govori en jezik, misli v enem duhu, dela za enotne cilje. Če ta velika družina govori še v enem jeziku, toda misli v duhu, ki ni njen in dela za cilje, ki so daleč od enotnosti, dokazuje, da v njej ni zdravja.

Zdrav človek ima voljo in ne odneha, dokler ne doseže, kar je hotel. Obtežen z boleznijo nima časa ne za voljo, ne za delo; komaj toliko ga ima, da zdravja išče. Zdravniki pravijo, da se pri bolezni med zdrave celice živega bitja naselijo škodljivci, ki načenjajo enotnost vlaken, nitk, mišic. Ustvar-

jajo tako rekoč nesložnost v enem telesu, ker se vsa delavnost prenese na boj med zdravjem in boleznijo. Vprašanje je samo, kdo bo zmagal. Kjer pa je zdravje, je vprašanje, koga bomo premagali.

Želja po edinosti

Nekaj časa sem je med nami občutje, kakor da se je zganilo nekaj silno važnega. Zadnji politični dogodki so pokazali sadove, ki smo jih pričakovali. Pa tudi sadove, ki jih pričakovali nismo. Kogar koli srečamo, vsak nam poreče: Edinosti nam je treba, po složnosti vpije vsa naša bit. Kakor polje, ki željno privdihava koprene oblakov, ki hite nad njim, čisto tako jasno čujemo krik po edinosti.

Naloga slovenske politike je, da rešuje naša velika vprašanja. Da, politika. Ali pa politiko vobče imamo? To, kar je drugod trajno narodno opravilo, je pri nas redke dogodek. Slov. liberalna politika resda ni bila nikoli krepka, prodorna in dalekosežna. Toda temu ni sama kriva. Tako razjeden od strupa nesložnosti pač ni noben narod na svetu. Nesložnost namreč ni samo očiten prepir in razdor. — Delavnost, pridnost, varčnost. Imamo tudi težke slabe: odstopljivost, nevoljnost, pomanjkanje smisla za celotnost. Vrh vsem slabim pa je popolno nerazumevanje potreb za samoobrambo. V tem precepu narod ne more dobiti smisla za smotre svojega zemeljskega obstoja. Ko ga ne najde, ne najde tudi smisla za borbenost, odpornost. Iz stoletja v stoletje se je tako gubila naša zemlja in z njo je padala naša skupnostna zavest.

Bodimo pripravljani!

A ravno danes je še zadnji čas za nekaj drugega. Da se združijo vsi, ki so sprevideli pogubnost slabe politike.

Čujmo, na vsako uro bodimo pripravljani. Kakor gozd, ki zaradi svoje silne enotnosti kljubuje vsem viharjem in ki s svojo trdnostjo daje zavetja vsem, ki se zatekajo vanj.

Složnost poštenih Slovencev bo rešila ves narod!

Da nas ne bodo tepla tuja vrata...

Pravemu kmetu je najhujša misel, da kdaj ne bi bil na svojem svoj gospodar. Kadar pride na kmetih med otroci in starši kaj navzkriž, izreče oče ali mati najstrašnejšo grožnjo, ako pravi: »Boš že še videl, kako bo, ko te bodo tuja vrata tepla!«

Kar velja za kmetsko domačijo, velja za narod. Morda tam še v večji meri, ker ne trpi samo posameznik, ako zagospodarijo nad njim tuja vrata, ampak trpe milijoni, trpi celota, trpi skupnost. Zato je prva in najvažnejša resnična

narodna dolžnost,

skrb za vsestransko narodovo samostojnost in neodvisnost.

Najzanesljivejša podlaga vsake resnične neodvisnosti pa je gospodarska čvrstost, gospodar-

ske zdravje in moč. Samo tam, kjer je gospodarstvo zdravo in urejeno, je mogoče govoriti in doseči tudi kulturno, socialno in splošno vsakršno svobodo.

Prav imajo zato vsi, ki trdijo, da s samimi navdušenimi besedami ni mogoče doseči ničesar. Treba je dela, dela in zopet dela ter žive, goreče vere v uspeh. Noben neuspeh človeka ne sme oplašiti, nobeno razočaranje ga ne sme odvrniti z začrtane poti.

Volja naroda

Kjer hočemo, da bo tako delo res polnovredno, ne smemo prezreti najvažnejšega pogoja za uspeh. Ta pogoj je sodelovanje vsega naroda. Posameznik lahko daje pobudo, lahko tudi vpliva odločilno, lahko stori veliko, nikoli

pa ne vsega. Naj bo še tak duh, je vendar potreben opore in pomoči. To pa najde samo v resničnem sodelovanju ljudstva. Nikoli ne more posameznik ali ozek krog samozvancev doseči tega, kar lahko doseže složna in dajavno usmerjena narodova volja, ki predrami in obudi vse življenjske sile v ljudskih plasteh.

Ali naj govorimo o primerih? Bežen razgled po svetu, ki si ga vsak čitatelj lahko privoščiti sam, mu bo v celotnem obsegu potrdil pravilnost naših izvajanj.

Kakor hitro to vemo, se bomo na vse moč načine potegovali za to, da svojemu narodu priborimo glavni pogoj za uspešno delo, to se pravi — možnost sodelovanja na vseh poljih.

Mozeg naroda je kmet. Brez njega bi bil narod obsojen na smrt. Zato je vsako narodno

delo, ki je narejeno brez kmeta ali naperjeno morda celo proti njemu, bolj škodljivo kakor koristno. Le tisto delo, pri katerem je narod sodeloval, se po zrelem preudarku odločil zanj in ga potrdil, le tisto ima resnično življenjsko ceno in veljavo.

Tega se zavedajmo in po tem se ravnajmo, da nas ne zadene gorje, ki je plačilo za narodno gospodarsko kratkovidnost in površnost.

Da pa bo mogel narod sam opravljati dolžnost sodelovanja, ga je treba za to nalogo usposobiti. V tem pogledu je pri nas še mnogo trde ledine. Vas čaka in kliče. Kdor ta klic sliši in razume, se ne bo zapiral pred njim. Kolikor več poštenih in nesebičnih delavcev se mu bo odzvalo s srcem in dejanjem, toliko bolj zagotovljena bo naša narodna bodočnost.

V novo svobodo

Govorimo o vasi in kmetu, pri tem pa marsikdo rad pozabi, da je treba vas, kakršno si želimo, in kmeta, kakršen naj bi bil, šele ustvariti.

Da ne bo napačnega umevanja: Ne lastimo si božjih sposobnosti in ne nameravamo iz nič ustvariti nekaj, ampak se nam zdi neobhodno potrebno to, kar imamo, izboljšati, oplemenititi in dvigniti.

Naš človek je na deželi gospodarsko-moralno zanemarjen. Nikar nam ne zamerite izraza, ki je iskren in tudi tehten! Le pomislite, kolikokrat se pripeti, da ta ali oni samo zaradi pomanjkanja gospodarske morale utrpeli veliko gospodarsko škodo, ki jemlje čisto ugled vsej vasi in čisto tudi celotnemu okolišju. Naj gre za čisto neznanatno prodajanje jajc, malin ali kakega še bolj skromnega predmeta, ali pa za veliko dobavo lesa, krme ali česa drugega, vedno se žal le prerado zgodi, da kupec ne dobi tega, za kar se je domenil. To seveda ne pomeni, da je kje nenadoma nastalo pomanjkanje blaga, ampak priča le o pomanjkljivi moralni gospodarske vzgoje slovenskega preprostega človeka. Z naivno, včasih skoraj otroško željo po dobičku skuša preprosti človek nekako tihotapsko priti do čim večjega zaslužka (velik pa ta v resnici itak nikoli ni), a pri tem ne pomisli, da sam sebi koplje jama.

Mi zato ne obtožujemo preprostega človeka, ne dolžimo našega kmeta in podeželana sploh, ampak obtožujemo vzgojo oziroma vzgojitelje. V petdesetih letih, ne, v dolgih stoletjih so naše ljudi učili licemerstva, zato pa ni čudno, če je tu in tam v njem zamrl naravni čut za pravo in nepravdo ter se je človek začel polagoma vdajati valu nemorale na gospodarskem, kulturnem in političnem polju.

Klirinške države

Po doslej sklenjenih in veljavnih pogodbah veljajo za klirinške države: Bolgarija, ČSR, Grčija, Italija, Madžarska, Nemčija z bivšo Avstrijo, Poljska, Romunija, Španija in Turčija; kot državi, ki sta nam dovolili kontingente, veljata Francija in Svica; kot države, za katere dovoljuje zavod razne ugodnosti, pa ne spadajo med kontingentske ne klirinške, pa veljajo Malta, Egipt, Palestina in italijanske kolonije za govedo ter Anglija za mast, jajca in zaklano perutnino. V zvezi s tem je finančno ministrstvo naročilo carinarnam, da zahtevajo pri izvozu od deklarantov predložitev izvoznih potrdil Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, drugače pa ne smejo izvršiti carinske ekspedicije.

Jugoslov. svobodna luka v Trstu

Že nekaj časa krožijo govorice, da se v tržaškem pristanišču določi mesto, kjer bo Jugoslavija podobno ko v Solunu imela svobodno luko. Italijanska vlada je baje pripravljena, da svoji sosedji nudi takšno ugodnost, ki bi v precejšnji

Zadnji čas je, da o tem odkrito spregovorimo, da resnici jasno pogledamo v obraz in pokažemo zlasti tudi na tiste črve, ki izpodjedajo našo narodno silo.

V pravni vedi in praksi ločimo krivca in moralnega krivca. Lahko je nekdo »zločinec«, lahko je zagrešil kaj nedopustnega, a je pri vsem tem le še do neke mere nedolžen, ker je ravnal pod vplivom drugega, čegar osebnost je močnejša od njegove.

Nekaj podobnega se je godilo dolgo dobo z našim narodom. Premišljeno in z namenom, da bi ga počasi ubili in zatrli, so ga vzgajali k hinavščini in klečeplaškemu licemerstvu.

Mi pa pravimo: **Obtožujemo! V imenu naroda in njegovih človečanskih pravic obtožujemo vse ljudske zvodnike!** To so kače, ki najprej zapeljujejo v zlo, potem pa strupeno sikajo. Kmetje, ali se vam še ni zasukalo?

Dvignimo visoko prapor kmetске zavesti, ki pomeni ljubezen, zvestobo in odkritosrčnost, vse to troje skupaj pa poštenost!

Zahtevamo zato novo vzgojo, ki bo človeku že v najnežnejši dobi vcepjala odgovornost za vsak njegov korak in za vsako dejanje. Nočemo naslanjanja na kako spokornost, s katero zla ni mogoče nikdar popraviti. Ne, ravno narobe: Prej, preden kaj storiš, premisli o posledicah svojega koraka! Ko je izvršen, nosiš vso odgovornost zanj sam!

Kadar dosežemo tako vzgojo naroda, bomo dosegli njegovo prerojenje. To je naš cilj, ki nam je svet, zato pa bomo o tem vprašanju še večkrat z raznih vidikov razpravljali v »Kmetem listu«.

meri okrepila gospodarske zveze med obema državama. Na istih mestih so izrazili tudi prepričanje, da bo mogoče že v bližnji bodočnosti vzeti v pretres vprašanje zgraditve omrežja avtomobilskih cest v Jugoslaviji, ki bi se priključilo na italijansko omrežje, tako da bi od Trsta čez Ljubljano do Maribora peljala avtomobilska cesta za težke tovore. Italijanski gospodarski krogi bi ta načrt podprli. Z merodajne strani ta vest, ki že nekaj časa kroži po Rimu, še ni potrjena, a tudi zanikana ni bila. Pričakujejo, da bo to vprašanje v kratkem popolnoma pojasnjeno in rešeno. Nemara že o priliki obiska italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Beogradu.

Nova Češka proti Židom

Pretekli teden je bila v Pragi že druga seja ministrskega sveta, ki sta se je udeležila predsednik podkarpatske vlade Vološin in kot zastopnik slovaške vlade minister Sidor. Na dnevnem redu današnje seje je bilo med drugim tudi židovsko vprašanje. Prejšnji teden je bil določen poseben odbor za studij tega vprašanja. Odbor je že sestavil prve predloge. Kakor se zatrjuje,

se bo odbor postavil na rasno stališče. Dosedaj so se na Češkoslovaškem upoštevali kot Židje samo oni, ki so bili Židje po veri ali so se sami priznavali za Žide, dočim so se krščeni Židje prištevali po svobodni opredelitvi k Čehom, Slovkom, Nemcem ali Madžarom. Sedaj bodo izvedli novo štetje Židov na osnovi rasne pripadnosti. Na temelju tega štetja bo nato izdan za Žide numerus clausus, to se pravi, natančno določeno in omejeno število, ki ne sme biti v nobenem primeru prekoračeno. Kakor je videti, bodo morali Židje iz srednje Evrope popolnoma izginiti, ker je verjetno, da bodo češkemu vzgledu sledile še nekatere manjše države.

Madžarska agrarna reforma

Končno so se tudi na Madžarskem pod silo razmer odločili za agrarno reformo, ki pa malega človeka po vsej priliki ne bo posebno zadovoljila.

Madžarski poljedelski minister grof Teleki je izdelal načrt za agrarno reformo ali delitev veleposesti. Po njegovem načrtu bi bilo vsako leto do 100.000 oralov zemlje porazdeljenih med male najemnike. Na Madžarskem so 103 posestva z nad 5.000 orali. Od tega ozemlja bo polovico razdeljenega in porazdeljenega. Posestva z nad 1.500 orali bodo dala eno tretjino, posestva z nad 300 orali pa eno četrtino. V prvi vrsti bodo prizadeta veleposestva, ki so v rokah Judov, ki v bodočnosti sploh ne bodo več smeli nakupovati zemlje na Madžarskem. Inozemci bodo smeli postati zemljiški posestniki samo s privolitvijo kmetijskega ministrstva. Vsega skupaj bo po računih ministrskega predsednika Imredya razlaščenih in porazdeljenih 1.269.000 oralov, toda razlastitve in porazdelitve se bodo izvajale postopno po načrtu, ki bo veljal za dolgo dobo let.

Prav dolgoletni rok razdelitve je navadno kamen spotike za agrarne interesente, ker nudi vedno dovolj možnosti za spreminjanje prvotnih načrtov, kar se seveda ravna po tem, kakšni ljudje prihajajo sproti na krmilo.

Ljudsko štetje v Rusiji

Včeraj se je začelo v Rusiji novo ljudsko štetje, pri katerem sodeluje 400 tisoč za to določenih komisarjev na vsem prostranem ozemlju Sovjetske Rusije. Zadnje štetje je bilo šele 6. januarja 1937., toda še preden so bili rezultati objavljeni, so bili proglašeni za »protirevolucionarne« in organizatorji štetja so bili aretirani. Zakaj in kaj se je prav za prav zgodilo, ni nihče nikoli izvedel. Po štetju 1. 1926. je imela SSSR 147 milijonov prebivalcev, zdaj pa računajo, da jih bo 183 milijonov. V Pamiru, arktičnih in drugih težko dostopnih krajih se je štetje ljudstva začelo že pred nekaj tedni, da bi moglo biti končano v določeni dobi.

Odgovornost za prekrške deviznih predpisov

Narodna banka je obvestila vse pooblaščenca za poslovanje z devizami in valutami (I) in zavode za poslovanje samo z valutami s pravico za izdajanje izvoznih potrdil (II), da veljajo vsa dovoljenja za izvrševanje devizno-valutnih poslov, ki jim jih je svojčas izdala Narodna banka, samo od 15. februarja t. l. Zato morajo vsi ti zavodi o pravem času vložiti pismeno prošnjo na Narodno banko za novo dovoljenje. Poleg drugih podatkov, ki so jih dolžni zavodi v tej prošnji navesti, morajo dati tudi izjavo, da prevzame njihov upravni odbor vso moralno in materialno odgovornost za svoje osebe in vseh sedežih zavoda, ki jim poverja devizno-valutne transakcije, in da prevzame vso odgovornost za to osebe in za vsak morebitni prekršek katerega koli nameščenja, ne glede na to, ali je nameščenec izvrševal nedovoljene transakcije z vednostjo uprave ali ne.

Doma in drugod

Glavni volilni odbor

Je 11. januarja končal svoje delo in pregledal vse volilne zapiske ter po njih izdal objavo o končnovoljavnih rezultatih o volitvah v narodno skupščino 11. decembra 1938. l.

Volilnih upravičencev je bilo 4,080.286, volilo pa je 3,039.041 oseb. Udeležba je znašala 74,48%.

Lista dr. Milana Stojadinovića je dobila 1,643.783, lista dr. Mačka 1,364.524, lista dr. Ljotića 30.734.

Po posameznih banovinah so bili rezultati naslednji:

Beograd, Zemun in Pančevo: Dr. Stojadinović 39.597, dr. Maček 11.522, dr. Ljotić 499.

Dravska banovina: Dr. Stojadinović 170.257, dr. Maček 45.226, dr. Ljotić 1127.

Savska banovina: Dr. Stojadinović 112.386, dr. Maček 542.761, dr. Ljotić 2147.

Vrbaska banovina: Dr. Stojadinović 108.068, dr. Maček 103.910, Ljotić 1205.

Primorska banovina: Dr. Stojadinović 42.854, dr. Maček 168.349, Ljotić 2427.

Drinska banovina: Dr. Stojadinović 193.059, dr. Maček 138.320, Ljotić 3762.

Zetska banovina: Dr. Stojadinović 129.154, dr. Maček 70.541, Ljotić 1047.

Dunavska banovina: Dr. Stojadinović 373.070, dr. Maček 129.944, Ljotić 17.593.

Moravska banovina: Dr. Stojadinović 247.243, dr. Maček 78.718, Ljotić 817.

Vardarska banovina: Dr. Stojadinović 228 tisoč 95, dr. Maček 75.232, Ljotić 130.

Na podlagi tega uradnega volilnega izida je Glavni volilni odbor tudi proglasil odpadajoče število kandidatov s posameznih kandidatnih list za narodne poslance. Listi dr. Milana Stojadinovića je dodelil 306 mandate in listi dr. Vladimira Mačka 67. Listi Dimitrija Ljotića ni bil dodeljen noben mandat.

Po banovinah so poslanci porazdeljeni takole: področje Beograda, Zemuna in Pančeva 5, dravska banovina 29, savska 76, vrbaska 26, primorska 24, drinska 39, zetska 33, dunavska 53, moravska 41, vardarska 45; skupaj torej 371, z dvema nosilcema državnih list pa 373.

Od teh odpade po banovinah na posamezne kandidatne liste:

Na listo dr. Milana Stojadinovića je pripadalo: v dravski banovini 29 mandatov, v savski 45, vrbaski 20, primorski 14, drinski 34, zetski 27, dunavski 49, moravski 40, vardarski 42, na področju Beograda, Zemuna in Pančeva pa vseh 5. Prišteti je treba še nosilcev mandat.

Na listo dr. Vladimira Mačka: v savski banovini poleg nosilčevega mandata še 31, v vrbaski 6, primorski 10, drinski 5, zetski 6, dunavski 4, moravski 1, vardarski 3; na področju Beograda ter dravske banovine lista nima mandatov.

Na listi dr. Vl. Mačka izvoljeni narodni poslanci pripadajo: HSS 47, SDS 1, JNS 4, Združena opozicija beogradska 15.

Med drugimi so izvoljeni dr. Vl. Maček kot nosilec liste, Peter Živković in Joca Jovanović. Voditelji drugih političnih skupin, ki so sodelovale na skupni opozicijski listi niso bili izvoljeni.

Prepovedan tisk

»Službene novine« št. 9 objavljajo, da je drž. pravdnikstvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in širiti št. 11 mesečnika »Nova Evropa«, dalje št. 10—11 tiskopisa »Privredni magacin«, št. 7—8 časopisa »Hrvatska prosveta«, št. 50 lista »Seljački dom«, brošuro »Zašto je uhapšen Dimitrije Ljotić«, letak »Sveukupnom hrvatskom činovništvu«, ki ga je napisal dr. Vladko Maček; letak z naslovom »Slovenici; letak z

naslovom »Hrvatski namještenici in namještenice grada Zagrebac; letak »Hrvatski narode; letak »Položaj Makedonije; št. 1 tednika »Zagrebački list; št. 938 časopisa »Hrvatski dnevnik; št. 278 tednika »Obzor; št. 54 tednika »Seljački dom« in list »Veseli Vandrakaš«. Vse prednavedeno izhaja oziroma je bilo tiskano v Zagrebu.

Narodna skupščina

je bila sklicana v ponedeljek 16. t. m. Skupščino je otvoril po letih najstarejši narodni poslanec Mihajlo Stojadinović, ki je bil izvoljen v Beogradu. Po izvolitvi treh začasnih skupščinskih tajnikov so poslanci izročili svoja polnomočja in predsednik je nato prvi sestanek zaključil. Na drugem sestanku je skupščina izvolila verifikacijski odbor 21 članov, ki bo ponovno pregledal volilni material in polnomočja, pretresal pritožbe in sestavil o svojem delu poročilo za skupščino.

Novi šef ruske GPU (tajne policije) Herija je odredil mobilizacijo vseh sil tajne policije v Ukrajini, da bi zatrl ukrajinsko gibanje.

Senat

je bil sklican v ponedeljek na prvo sejo po volitvah. Ob tej priliki je bilo izvoljeno novo predsedstvo. Predsednik je dr. Korošec, podpredsednika pa dr. Kotur in dr. Miškulin.

Kaj bodo storili

narodni poslanci, člani kmetsko demokratske koalicije ter pristaši HSS in SDS? Pri decembrskih volitvah je bilo izvoljenih 48 poslancev KDK. V ponedeljek se ti poslanci niso udeležili sestanka narodne skupščine in niso prišli v Beograd.

Poslanci beogradske združene opozicije so izročili svoja polnomočja in se bodo udeležili tudi verifikacijske debate v narodni skupščini.

Poslanci KDK so se v ponedeljek sešli v Zagrebu na konferenco pod predsedstvom dr. Vladimira Mačka.

Predsednik slovenske akademije

Za predsednika Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil imenovan s kraljevim ukazom profesor ljubljanske univerze g. Rajko Nahtigal.

Guvernerji narodnih bank

držav balkanskega sporazuma Jugoslavije, Rumunije, Grčije in Turčije so se sestali v Beogradu na posvetovanje o sodelovanju njihovih denarnih zavodov. Guvernerji so proučili vsa finančna in gospodarska vprašanja, ki zanimajo države balkanskega sporazuma.

Konferenca opozicijskih poslancev

V nedeljo so se sestali poslanci, ki pripadajo beogradske opozicije, v stanovanju Ljube Davidovića. Po daljšem razpravljanju so sklenili soglasno in sporazumno s nosilcem liste dr. Vl. Mačkom, da se bodo zastopniki beogradske opozicije udeležili sej narodne skupščine.

Tudi poslanci JNS in zemljoradniki so napravili enak sklep.

Roman Suško

ukrajinski polkovnik, ki je igral veliko vlogo v gibanju za odcepitev Ukrajine od Rusije 1918. l. in pozneje pobegnil v Ameriko, se je ukrcał na ladjo za Evropo. Tu namerava oživetiti separatistično ukrajinsko gibanje v zvezi s podkarpat-skimi Ukrajinci.

Nič se niso naučili

Pred nekaj leti so nekateri mladi advokati poskusili pod firmo Zveze kmetskih fantov in deklet cepiti strunjene kmetske vrste v JNS in ustanoviti nekdanjo SKS, čeprav nikdar niso bili njeni člani, še manj pa idejni pristaši kmetskega pokreta.

Za časa odsotnosti predsednika Zveze kmetskih fantov in deklet tov. Ivana Kronovška so sklicali sestanek v Rimskih Toplicah, ki se jim je pa povsem ponesrečil, ker so vsi kmetski fantje odločno odklonili špekulativen poskus take cepitve naprednih vrst.

Slični poskus so obnovili preteklo nedeljo v Ljubljani pod firmo »Kmetске prosvete«. Ta poskus je že vnaprej obsojen na neuspeh in se ga zato nihče ni udeležil, ki smatra, da je danes čas za skupnost in slog, ne pa za cepljenje naprednih vrst.

Gospodje advokati se bodo morali že obrniti na druge ljudi in ne na zavedne kmetske može, ako bodo hoteli naložiti kaj kalinov na svoje limanice. Da beseda »kmet«, »kmetski« itd. res ne more biti samo vaba v rokah političnih računarnjev, sta spregledala tudi g. dr. Lončar in g. dr. Kukovec. Kmetska stvar je namreč presnova zadeva tudi v času takih idejnih zmešnjav in moralne zrahljanosti, kakor vladajo danes, in ne trpi političnih špekulacij nekaternikov.

Občine morajo plačati odškodnino

Vlada je že 9. oktobra lanskega leta izdala uredbo z zakonsko močjo o povračilu škode, storjene naklepoma iz političnih nagibov s tem, da se tuja imovina uniči, poškoduje, požge ali opleni.

Prvi člen te uredbe določa, da je vsakdo upravičen za škodo, storjeno naklepoma iz političnih nagibov, zahtevati povračilo od tiste občine, v katere območju je bilo kaznivo dejanje storjeno.

Zahtevek za povračilo škode se uveljavlja zoper občine s tožbo na pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje (sresko načelstvo).

V tožbi mora tožitelj razen določenega zahtevka za povračilo škode navesti tudi vsa dejstva in okoliščine, iz katerih izvaja, da je bilo dejanje, s katerim mu je bila škoda prizadejana, storjeno naklepoma iz političnih nagibov in mora navesti za vse to potrebna dokazila.

Kot dokazila se sme uporabljati tudi zaslišanje strank.

Pravica, zahtevati povračilo škode s tožbo po tej uredbi, zastara v dveh mesecih od dne storjenega dejanja.

Ce se z odločbo prizna utemeljenost tožbe, oblastvo v odločbi odmeri znesek celotne škode in jo prisodi tožitelju.

Nekateri oškodovanci so že vložili tožbe na občno upravno oblastvo prve stopnje po tej uredbi.

Kaj se godi po svetu

Rimski obisk

angleških državnikov je vzbujal dolgo in zlasti ta teden pozornost vse Evrope. Glasovi o njem so močno različni. Zdi se, da pomen tega diplomatskega obiska nekateri v enaki meri prece-
njujejo, kakor ga drugi podcenjujejo.

Uradna poročila se omejujejo na previdno sestavljene splošne ugotovitve, ki lahko pome-
nijo mnogo ali pa nič.

Kakšen bo sad teh razgovorov in v koliko je prišlo do sklepov, o tem nas bo poučila bo-
dočnost. Podoba pa je po vsem, kar se da raz-
brati iz nasprotujočih si poročil, da se je Fran-
cija morala precej umakniti in da tudi Anglija
ni več tisti neomejeni gospodar svetovnega po-
ložaja kakor še pred nekaj leti. Nove sile pri-
hajajo na dan in zahtevajo novo razdelitev zem-
lje, kar pa si je težko misliti — brez bolečin.

V Španiji

po zadnjih poročilih Francovi ogrožajo Barcelo-
no, sedež republikanske vlade. Zdi se, da
zavzemajo borbe med obema taboroma vrhuncem.
V božični ofenzivi je general Franco napel vse
sile in v preteklem tednu je tudi dosegel znatne
uspehe. Ako res zavzamejo nacionalisti Barcelo-
no, se zdi usoda Španije zapečatenata.

Republikanci nudijo sicer še vedno močan
odpor, imeli pa so v zadnjem času silne izgube.
Morali so del svojih čet premestiti na severno
fronto, zato je njih ofenziva na jugu zastala, če-
prav so republikanci v njej dosegli pomembne
uspehe.

Nemara pride že v najkrajšem času do no-
vega posredovanja velesil, kar naj bi čimprej
ustavilo prelivanje krvi na vročih španskih tleh.

Madžarska

bo baje v kratkem izstopila iz Društva narodov.
Tako namiguje madžarski tisk ob odhodu zuna-
rnega ministra grofa Csakya na obisk v Nemčijo.
Tam se bodo razgovori nanašali na še tesnejše
sodelovanje Madžarske z osjo Berlin-Rim, kar
bo prišlo do izraza zlasti s pristopom Madžarske
k protikomunističnemu paktu. Listi naglašajo,
da je Madžarska prva vodila borbo proti boljšev-
izmu in je zato popolnoma naravno, da se pri-
druži mednarodni protikomunistični fronti.

Istočasno pa napovedujejo oficijozni budimpe-
štanski listi tudi nadaljno konsekvenco te poli-
tike in najavljajo skorajšnji izstop Madžarske iz
Društva narodov, ker nobena izmed dosedanjih
treh podpisnic protikomunističnega pakta, to so
Nemčija, Italija in Japonska, ni več članica že-
nevske ustanove. Po mnenju madžarskih listov
bosta temu vzgledu kmalu sledili Češkoslovaška
in Poljska, tako da bo položaj Društva narodov
v vzhodni in srednji Evropi docela okrnjen in
bo ženevska ustanova v tem delu Evrope izgu-
bila ves vpliv.

Kolonije, kolonije!

Po najnovejših poročilih se bo kancelar Hitler
v svojem govoru, ki ga bo imel ob obletnici na-
rodno-socialističnega režima 30. januarja v držav-
nem zboru, bavil predvsem s kolonijskim vpra-
šanjem in s stališčem Nemčije do južnovzhodne
Evrope. Izognil se bo vsem problemom vzhodne
Evrope. V zvezi s tem je pričakovati, da bo
Nemčija pričela v kratkem velikopotezno akcijo
za izpolnitev svojih kolonijskih zahtev, od kate-
rih bržkone ne bo odjenjala, dokler ne bodo
izpolnjene. Spričo tega je razumljiva velika de-
lavnost nemške diplomacije v zadnjih tednih.

Ameriško oboroževanje

Ameriško vojno ministrstvo je izdelalo na-
črte za dve novi bojni ladji, ki bosta največji in
najhitrejši, kar so jih kdaj zgradili. Stroški so
proračunani na 90 do 110 milijonov dolarjev
(6 milijard dinarjev).

Politična oporoka iz Vatikana

Poglavar katoliške cerkve baje pripravlja
politično oporoko, v kateri bo označil vodilne
smernice svoje dolgoletne dejavnosti in podal
vrsto svetov in namigov svojemu nasledniku.
Svojo politiko bo definiral tudi v novi encikliki,
ki jo bo razposlal vsem škofom. V njej bo po-
udaril nujnost odpora proti modernemu pogan-
stvu, ki ga bo uradno označil za cerkvi nevar-
nega. Obrnil se bo tudi proti rasizmu, preganja-
nju Židov in civilnemu zakonu v raznih državah.

Neville Chamberlain, angleški ministri-
ski predsednik, ki se je te dni v važnem poli-
tičnem poslanstvu mudil v Italiji.

Benito Mussolini.

Enoletna delovna služba za nemška dekleta

Po novi uredbi predsednika državnega za-
voda za delovno posredovanje dr. Syruba bodo
morale od 1. januarja t. l. vse neporočene žen-
ske izpod 25 let v Nemčiji po eno leto v obvez-
no delovno službo, in sicer v poljedelstvo in
gospodinjstvo.

Vsaka ženska, ki bo odslej iskala zaposlit-
ve, bo morala predložiti izpričevalo o opravlje-
ni enoletni delovni službi. Brez tega ne bo do-
bila zaposlitve niti v državnih niti v zasebnih
službah.

Uradni krogi so izračunali, da bo po tej
uredbi vsako leto na razpolago od 300.000 do
400.000 dekliških delovnih moči. Država misli s

tem dobiti na razpolago obilo mladih delovnih
moči, ki ne bodo mnogo stale, na drugi strani
pa se bodo dekleta izvežbala, da se bodo zopet
rajši oprijela dela v poljedelstvu in gospodinj-
stvu, od katerega so zadnja leta rada bežala v
pisarne in tovarne. V Nemčiji pričakujejo od te
uredbe veliko koristnih posledic za prenovljenje
socialnega obraza nove Nemčije.

Verjetno je, da bo nova uredba pomemben
poskus ne le za Nemčijo samo, ampak tudi za
druge države, zlasti za one, kjer spričo pospeše-
nega oboroževalnega dela v nekaterih panogah
primanjkuje delovnih sil.

Kaj pravijo?

V 1. številki novega letnika objavlja »Ljud-
ski glas« članek »Slovenija, vstani!«, kjer pravi
med drugim:

»Danes je že povsem jasno, da je bila ne-
katerim velika denarna kriza le dobrodošlo
sredstvo, da se razbije na kose stara slovenska
denarna organizacija, ki je imela morda svoje
hibe, a vendar to dobro stran, da so ostajali naši
prihranki pri nas doma.«

V »Katoliškem tjedniku« je sarajevski nad-
škof dr. I. Šarić napisal članek o katoliških poli-
tičnih strankah. V članku prihaja cerkvenj do-
stojanstvenik do tehle zaključkov:

»Cerkev in politika torej ne gresta skupaj;
to sta dva svetova in dve kraljestvi, ki moreta
iti sporedno, toda ne moreta se brez škode za
eno in drugo pomešati. Vera je nad politiko;
če se spusti v politiko, pokvari njo in sebe.

Zaradi tega nam Hrvatom ni treba ne »ka-
toliških strank« ne zaključenih katoliških poli-
tičnih skupin v strankah. Kolikor je potrebno,
da Cerkev kaj reče političnim činiteljem ali s
čim stopi pred nje, bo to storila po svojih zaka-
nitih predstavnikih ali po organizacijah Katoli-
ške akeije. Drugo bodo opravili zavedni katoli-
ški posamezniki, vsak na svojem mestu. Vsako
ločeno zbiranje katoličanov v politiki razumlji-
vo pelje v strankarstvo in boleha na strankar-
stvu.«

»Delavska pravica« takole bere levite:

»Mi zremo mirno na delo za koristi tistega,
ki je pravice najbolj potreben, to je delavec.
Prepričani pa smo v svojem srcu, da bo končno,
kot že velikokrat v preteklosti, zmagala zdrava
delavska zavest tudi sedaj in poslala vse intri-
gante in razdiralce krščanske delavske skup-
nosti tja, kamor spadajo, to je v žalostno po-
glavje zgodovine slovenskega narodnega in ka-
toliškega gibanja. Jugoslovanska strokovna zve-
za je bila, ko teh današnjih razdiralcev še nikjer
ni bilo, in bo tudi takrat, ko bodo te osebnosti
izginile iz pozorišča slovenskega katoliškega gi-
banja.«

Kako zadenejo take izjave nekatere ljudi,
vidimo, oziroma slišimo v odmevih dnevnega
tiska stranke, ki je nekdanja Jugoslovanska so-
cialno zvezo imela za delavsko trdnjavo.

»Delavska politika« v eni zadnjih številčk
razpravlja o sporazumu in pravi:

»Hrvatsko vprašanje je interno vprašanje
naše notranje politike. Zakaj, suverenost države
ima pravico in dolžnost, da to vprašanje reši
sama, in sicer, kolikor je le mogoče v duhu
iskrenega sporazuma, kar bo vsekakor tudi v
inozemstvu odjeknilo najbolj.«

Jz tujine

■ Železno roko je pokazala kitajska vlada,
ki je pred kratkim izdala ukaz za aretacijo
vseh oseb, katere veljajo za izdajalce naroda.

■ Izseljevanje v Avstralijo bo podvrženo
strožjim pogojem, tako je napovedal član av-
stralske vlade.

Mladina na vasi

Duplje

Sklenili smo, da Društvo kmetijskih fantov in deklet položi svoj letni obračun v nedeljo dne 22. januarja 1939 v Zg. Dupljah pri tov. Bobču. Sedaj v zimskem času imamo lepšo priliko, temeljito prerešati vse naše uspehe in neuspehe, hočemo pa tudi s prenovljenimi močmi v leto 1939, začeti z delom. Dnevni red občnega zbora bo: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Poročila društvenih funkcionarjev; 3. Volitev novega odbora; 4. Volitev delegatov za občni zbor zveze in okrožja; 5. Določitev članarine; 6. Predlogi članov, razprava; 7. Slučajnosti.

Zaprosili smo tudi Zvezo v Ljubljani, da nam pošlje delegata. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da se občnega zbora udeležijo polnoštevilno. Krepko naprej do zmage.

Tajnik Teran Mirko.

Boh. Češnjica

Sporočamo vsem prijateljem in borcem za idejo kmetijsko-mladinskega pokreta, da pripravljamo igro »Matjaev-Matija«, ki jo bomo igrali na Svečnico. Društvo kmetijskih fantov in deklet v Boh. Češnjici krepko deluje naprej v kljub vsem poletom, ki so nam jih metali pod noge. Zadnji dogodki so nas močno utrdili in pripomogli k spoznanju, da je v nas samih rešitev. Naše delo bo tudi v naprej šlo po tej poti, ker nam je bodočnost nas samih in naših potomcev zelo pri srcu. Tisti, ki so nas blatili, bodo že še dobili zaslužno plačilo, ker pravica mora biti izvojevana. Pozdravljamo vse tovariše in tovarišice širom Slovenije, naša bohinska vas pa strumno koraka pod zelenimi prapori.

Predsednik Svobla Tone.

Voglje

Kakor je bilo sklenjeno na občnem zboru Zveze kmetijskih fantov in deklet, je naše Društvo kfid v Vogljah v celoti sprejelo minimalni načrt in ga po možnosti tudi povečalo. Sedaj v zimskem času izrabljamo priliko, da svojim članom nudimo vse, kar je največ mogoče. Poleg debatnih večerov, predavanj, bomo priredili tudi nekaj dramatičnih predstav, da bodo člani imeli priložnost k vsestranski izobrazbi. Za prvi december smo si nabavili tudi društveni prapor, ki naj nas vodi po taktu naše himne do končne zmage. Mi hočemo s trdno voljo doseči, kar smo si zaželeli in kar je iskrena želja vsakega poštenega človeka.

Predsednik Janko Oselj.

Mirna peč

Sporočamo vsem tovarišem in tovarišicam, da ima Društvo kmetijskih fantov in deklet v Mirni peči svoj IV. redni občni zbor. Pozivamo tudi ostale prijatelje kmetijske mladine, da prisostvujejo našemu letnemu obračunu, ki nam naj da novih vzpodbud za prihodnjo delovno dobo.

Na predzadnji seji smo sprejeli sledeči delovni načrt: 2 dramatični predstavi, 1 tekmo iz kmetijskega dela, 2 poučna izleta, 15 debatnih večerov. O našem dramatičnem delu bomo v kratkem poročali.

Saje Jože, tajnik.

Bizeljsko

Po zadnjem sklepu okrožja kmetijskih fantov in deklet Bizeljsko, se bo vršil na Bizeljskem 21. in 22. januarja dvodnevni prosvetno-organizatorični tečaj, ki naj pomaga naši organizirani kmetijski mladini do večjih in trajnih uspehov. V primeru, da bi bil tečaj prestavljen na druge dni, bomo pravočasno poročali.

Pripravljamo se tudi k izvedbi našega minimalnega načrta, ki ga hočemo v letošnji sezoni temeljito izvesti.

Tajnik Viktor Stermečki.

Novo mesto

Okrožje kmetijskih fantov in deklet priredi v dneh 10., 11. in 12. februarja tridnevni prosvetno-organizatorični tečaj za fante. Vsako društvo naj pošlje po tri tečajnike, ki naj vložijo prošnje do konca tega meseca. V tečaj bo sprejetih tudi nekaj fantov iz krajev, kjer Društva kmetijskih fantov in deklet še ne obstajajo. Tisti, ki se zanimajo za ta tečaj, naj vložijo prošnjo za sprejem čimprej na naslov tajnika: Jože Petrič, Muhaber 2, p. Novo mesto.

Delavski voditelj Tom Mooney, trda irska korenina, je 21 let po nedolžnem presedel v ječi. Med svetovno vojno je pri neki poulični demonstraciji eksplodiral bomba, kar je zahtevalo več človeških žrtev. Politični nasprotniki so osumili in obdolžili Mooneya, da je izvršil ta atentat, in so tudi najeli in podkupili priče proti njemu. Kljub vsem dokazom o njegovi nedolžnosti je bil Mooney najprej obsojen na smrt, potem pa pomilostjen v dosmrtno ječo. Po dolgotrajnih naporih se je sedaj končno posrečilo doseči njegovo oprostitev, ker so vse podkupljene priče izpovedale, da so lažljivo pričale — za denar. Mooney, ki je moral v ječo kot mlad mož, se je vrnil iz nje, ko se mu že bliža življenjska jesen.

† Lojze Brumen

Dne 8. t. m. zvečer nam je za vedno zatisnil svoje blage oči ter nas zapustil eden izmed naših prijateljev in tovarišev v starosti 36 let, Lojze Brumen, trgovec s sadjem, ki je bil obenem vso dobo delovanja našega Društva kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Lovrencu v Slov. goricih, odbornik in najagilnejši član. Telo blagega smo spremili k večnemu počitku 11. januarja na domače pokopališče pri Sv. Lovrencu (Slov. gorice).

Dragi Lojze!

Preveč iznenada in prezgodaj si nas zapustil zadet od srčne kapi sredi najtežjega dela naše vasi kot res pravi organizator naše kmetijske ideje. Bil si eden izmed najrazumnejših naših društvenih delavcev, vedno in povsod si širil našo samozavest, vcepljal si v naše tovariše s svojim prijaznim ravnanjem res pravo vzgojo tovarštva ter vse življenje brez oklevanja pomagal svojemu bližnjemu. Res iz malih nog z izgubljeno levo roko je kljub temu tem bolj delovala Tvoja desnica, katero si nam vselej tako prijazno stiskal.

Vsi Tvoji vdani tovariši našega društva, ki deluje že šesto leto, se Te bomo vedno spomi-

njali. Pri vseh naših prireditvah, tekmah itd. si si kar sam izbral najtežje delo, katero si neoporečno izvršil. Kot že radi Tvoje zasebne avtoritete daleč na okoli, si si pridobil tudi v širši javnosti v sosednjih tovariških društvih ne malo ugleda. O priliki naših številnih skupnih izletov, ki so se vršili zadnja leta — si, dragi Lojze, Ti največ doprinesel, — s svojo ugledno družabnostjo in blagim, odkritim in odločnim tovariškim srcem. Ne! Zares nisi poznal oklevanja! Tvoja požrtvovalnost do bližnjega ti je rodila splošno priljubljenje. In sedaj Te ni več med nami. Nadaljevali pa bomo Tvoje delo do popolne zmage!

Sv. Bolfenk pri Središču

Napovedana spevoigra: »Na Trški gori« od g. Bučarja se bo predvajala v nedeljo, dne 22. januarja t. l. ob 6. uri zvečer v šoli. Vsi, ki znate ceniti dobro igro in lepo pesem, pridite!

Preteklo nedeljo je imela tukajšnja Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva svoj redni občni zbor ter tako stopila v svoje drugo poslovno leto. Poročila funkcionarjev so pokazala, da je bilo delo prav marljivo ter se je število članov od ustanovitve znatno dvignilo, odboru je bila dana razrešnica v pohvalo. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor s predsednikom Jožkom Tomažičem na čelu. Po zborovanju se je islo tam vršilo predavanje gosp. I. Breganta kmet, referenta iz Ptujja, ki je bilo prav dobro obiskano.

Mlatic

Zabeamen star recept

V zadnji številki pravičnega »Sokolskega Glasnika«, ki je izšel na dan Sv. Treh kraljev, sem bral, da je ministrstvo trgovine in industrije izdalo odlok, s katerim prepoveduje v vseh strokovnih šolah v državi knjigo »Katoliški verouk« kot učno knjigo za III. razred strokovnih nadaljevalnih šol, ki jo je izdal g. Lovšin Vinko, župnik v zasavski Litiji, kjer so že v davnih in novejših časih kopali srebrno in svinčeno rudo. V knjigi pravijo, da je uvrščeno Sokolstvo med organizacije, ki so protivne veri in ki »izpodrivajo krščansko moralo«.

Kaj pravite — ali nam je tega treba, kaj?

Iz naših krajev

× Umrl je v Martijancih župan Geza Vezir. V ljubljanski bolnici je bil operiran na želodec. Kljub temu je hiral in kmalu po povratku domov je izdihnil. Geza Vezir je bil spoštovan in priljubljen župan, dober gospodar in zaveden naprednjak. Ni klonil hudemu pritisku in je bil izvoljen za župana v močati dobi zoper neodkrita sovražnika našega nacionalnega duha in zoper naš narod v Prekmurju. Vodil je domače gasilno društvo, hranilnico in posojilnico, bil je član trgovsko obrtne zbornice in narodnih organizacij. Pokojnik zapušča užaloščeno vdovo in tri hčerke. Pokoj njegovi duši!

× V zagorskem rudniku se je smrtno ponesrečil 49letni rudar Leopold Hribar. V rovu je nastala eksplozija metana, ki je zahtevala Hribarjevo življenje. Pri nesreči je dobil hujše poškodbe še rudar Ivan Jere, ki je tudi že mrtev, dočim sta bila rudar Anton Grabnar in paznik Robert Štern le malo poškodovana. S Hribarjevo in Jeretovo družino sočustvuje ves revir.

× V okolici Škofje Loke je razširjena davica, ki je te dni zahtevala zopet dve novi smrtni žrtvi. Ljudi opozarjamo, naj ob vsakem sumljivem obolenju takoj pokličejo zdravnika, ker je davica ob pravočasni zdravniški pomoči ozdravljiva.

× Pri Sv. Lenartu je postala žrtev nesrečne ljubezni Marija Kurbusova. Izpila je steklenico lizola in ni bilo več pomoči zanjo. Dekle je imela ljubezensko razmerje z nekim fantom, ki ni hotel priznati očetovstva Marijinemu otroku. To jo je tako potrla, da si je vzela življenje. Pokopali so je na dan, ko je fant odhajal k vojakom služiti svoj kadrski rok.

× Živalske kužne bolezni v dravski banovini so bile po stanju 25. decembra razširjene takole: slinavka in parkljevka na 234 dvorcih, svinjska kuga na 34 dvorcih, svinjska rdečica na 8, perutninska kolera na 4, vranični prisad na 1, šuštavec na 1, in kuga čebelne zalege na 1.

× V Daruvarju je ponoči na okno sobe, v kateri je spala 75letna Marija Kiš, skočil velik pes in razbil šipo. Starka je bržkone mislila, da so vlomilci, in je začela obupno klicati na pomoč, toda še preden so prihiteli sosedje, je reva od strahu umrla.

× V Veliki Mlaki je 47letni Tomo Tarandek po več letih srečnega zakona postal ljubosumen na svojo 35 letno ženo Marico. Jel je ženi očitati, da ga goljufa s sosedovim sinom. Hkratu je začel popivati in ženo, ki je imela dva otroka z njim, neusmiljeno pretepati. Ko je nedavno po takem družinskem viharju legel in zaspal, je odšla žena v drvarnico po sekuro in moža kratkoma obglavila, nakar se je sama javila orožnikom.

× Generalna lista izžrebanih 2 in pol odstotnih obveznic vojne škode št. 6 je te dni izšla v samozaložbi Avgusta Pertota, uradnika Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. Knjižica vsebuje vse potrebne podatke o vseh do sedaj izžrebanih 3114 obveznicah vojne škode, tega pri nas najbolj popularnega papirja; urejena je po dosedanjih izdajateljevih izkustvih v aritmetičnem redu, tako da je vsem interesentom prihranjeno nepotrebno in zamudno iskanje po malo preglednih uradnih žrebni listah, ki jih izdaja finančno ministrstvo. Ker je knjižica pregledana in overovljena od ljubljanske borze, je s tem podano jamstvo za absolutno točnost in zanesljivost v pogledu soglasja z uradnimi listami. Knjižica se toplo priporoča, stane 20 din in se naroča pri založniku: Ljubljana, Gledališka ulica 13.

× V Osijeku je te dni zjutraj po nesreči prišel pod vlak 70letni Adam Wilhelm. Kurjač je sicer opazil starčka na progi, toda šele v zadnjem trenutku, ko je bilo že prepozno. Lokomotiva je udarila starca v hrbet, da je zletel v jarek. Vlak so ustavili ter odnesli težko pobitega starca v vagon, da bi ga prepeljali na mestni kolodvor, pa je že med vožnjo izdihnil.

× V okolici Krškega se je pojavila mačja steklina. Zato je uveden strog kontumac.

× V Šmartnem ob Savi je pred dvema letoma izgubil posestnik Viktor Marn. Vsa prizadevanja orožnikov, da bi pojasnili usodo pogrešanca, so bila brezuspešna. Te dni pa je slučaj odkril zagonetko. V bivši Avstriji so oblasti postale pozorne na nekega možakarja iz naše države, ki je imel delavsko knjigo na ime pogrešane Viktorja Marna. Ta je izpovedal, da jo je dobil od Viktorjevega brata Alojzija Marna, ki je bil že 10 mesecev v preiskavi zaradi suma umora svojega brata. Sedaj so ga ponovno aretirali. V betonirani jami za apno poleg hiše so našli tudi truplo umorjenega Viktorja Marna.

× V Splitu se je ondan dve in pol leti stara Zeljka Stanović igrala s svojimi tovarišicami v predmestju, kjer so otroci zakurili ogenj. Mala Zeljka je pa naenkrat padla na ogenj in vnela se ji je obleka. Dobila je tako hude opekline, da je v bolnici kmalu izdihnila. Podobna nesreča se je pripetila v sredo zvečer v Kaštel Novem, kjer se je vnela obleka 3letne Vekoslave Jukičeve, ki se je sama igrala v kuhinji. Tudi ona je umrla.

× Ko je v Somboru neki gasilec nastopil službo v mestnem stolpu, je našel obešenega 26letnega Svetozarja Simenčića, tudi gasilca, ki je imel službo v stolpu dve uri prej. Poklicani zdravnik je mogel ugotoviti le smrt. Simenčić je zapustil pismo, v katerem pravi, da se je odločil za ta nesrečni korak, ker se je žena ločila od njega in se noče vrniti. Z ženo je imel dva otroka.

× V Dijankovec pri Križevcih je kmetica Magda Pincig zvečer čakala doma sama na svoje, da se vrnejo iz mesta. Naslonila se je na mizo, na kateri je gorela precej velika sveča, in zadremala. Ker je bilo v sobi vroče, se je sveča upognila in sicer na tisto stran, kjer je bila Magda. Plamen sveče je dosegel haljo na levem ramenu in halja je v hipu zagorela. Še preden se je uboga žena zavedla, je bil že ves gornji del telesa in lasje v plamenu. Magda je začela vpiti na pomoč. Prihiteli so sosedje in pogasili ogenj. Magda pa je bila tako hudo opečena, da je kmalu v strašnih bolečinah umrla.

× V Rakičju je 10letna hčerkica 25letne krojačeve žene Franice Dukšijeve doživela nenavadno strašen prizor. Ko se je z očetom vrnila z obiska pri bolnem stricu, je našla doma svojo mater — obešeno na oknu in že mrtvo.

× Na planini Bjelašnici je plaz zasul skupino kmetov iz Gornjega Lukomira, ki so prišli nakrmit živino v hlevih in stajah kakih 100 m nad vasjo. Sredi pota je kmete zalotil silen plaz, ki je 4 kmete pokopal pod seboj.

× V Klemenu pri Selnici ob Dravi si je v trenutni duševni zmedenosti z velikim kuhinjskim nožem prerezala vrat 60letna Marija Marčičeva. Ženska je obupala nad življenjem zaradi dolgotrajne bolezni na pljučih in srcu. Ko so jo domači našli, je ležala v mlaki krvi. Kazala je še znake življenja, vendar je kmalu zaradi izkrvavljenja umrla.

× V okolici Jajca je kmet Ivan Martinović pred svojim hlevom, v katerem je bila njegova živina, zapazil velikega medveda. Hitro je skočil po svojo puško in z njo ustrelil medveda.

Nasveti za hišo in dom

Ozebljenega človeka nikar ne spuščaj v pretoplo sobo in ga tudi ne skušaj ogreti z nenadno toploto. V hladnem prostoru ga po prezebljenih delih telesa (prstih, nogah, rokah itd.) natiraj toliko časa s snegom, da se bo kri začela zopet pravilno pretakati. Šele potem ga polagoma spusti na toplo. V nasprotnem primeru mu lahko povzročiš nepopravljivo škodo na zdravju ali celo smrt.

★

Prevelika množina zaužitega alkohola povzroči v človeku zastrupljenje, ki se pri različnih naturah pojavlja v zelo različnih oblikah. Vedi pa, da tudi človek, ki je v preobili meri pil, ne spada na toplo. Ako takega človeka zaviješ v toplo odejo in spi morda še v toplo zakurjeni sobi, lahko to povzroči njegovo smrt. Zato ga ne pokrivaj, pač pa mu daj mleka, ki rado povzroči bruhanje, vsekakor ga pa pusti kolikor mogoče na hladnem. Ko bo alkohol v telesu izrabljen, se bo dotičnik sam predramil in si ukrenil, kakor bo zahtevalo telo.

★

Če otrok sili s prstom v nos, se praska pod nosom ali če ima njegovo izdihavanje kislast vonj, je verjetno, da je glistav. Ščepec česna, par kapljice brinjevega olja na prazen želodec, potem pa vsake pol ure žlico pelinovega čaja pomaga v takem primeru in odpravi gliste brez dragih zdravil.

★

Ako otrok nima teka, je znamenje, da je bolan. Zato je nesmiselno, če mu hočeš hrano usiljevati s strašili ali celo s telesnim kaznovanjem. Pelin tek močno pospešuje. Včasih je na mestu tudi kako lahko odvajalno sredstvo. Ako to ne pomaga, zanesi otroka k zdravniku, da ugotovi vzrok in predpiše zdravila. Pomni pa, da sta glavna pogoja za otrokovo zdravje in normalen razvoj — red in snaga.

Tajne Daljnega vzhoda

(Nadaljevanje.)

Brez njega bi morale Zedinjene države znatno povečati svoje pomorske sile, da bi imele v obeh morjih dovolj ladij.

Veliko govore o tekmovanju med Zedinjenimi državami in Japonsko v Tihem oceanu, čeprav navadno nihče ne pove, v čem prav za prav ta tekma obstoja.

Na prvem mestu ameriško-japonskega spora stoji vprašanje rase, z njim pa vprašanje nenekone konkurence na tržišču delovnih sil in v trgovini. Japonci so se začeli v dokaj velikem številu naseljevati po obali Daljnega zapada, zlasti v Kaliforniji. Izkazali so se kot nenavadno sposobni delavci, dobri trgovci in izvrstni poljedelci. Američani so pokazali proti temu priseljevanju močan odpor in l. 1924. je bil izdan zvezni zakon, ki Japoncem prepoveduje naseljevanje v Zedinjenih državah. Japonci, ki so že bivali tamkaj, so izgubili ameriško državljanstvo. Odtlej se je tok japonskega izseljevanja obrnil proti Južni Ameriki. Japonski ponos pa, ki ne pozablja rad žalitev in poniževanj, se je spremenil v globoko sovraštvo nasproti Ameri-

čanom. Odsihdob je možnost spopada med tema dvema silama stalen predmet diplomatske in pomorske literature.

Zemljepisno, vsaj na prvi pogled, obe državi druga drugo nista skoraj prav nič v napotje. Druga od druge sta oddaljeni 14 do 15 dni pomorske vožnje. Ako njuni mornarici ne bi imeli drugih oporišč razen domačih, bi bila vojna med obema praktično nemogoča. Borba med obema pomorskima velesilama prehaja torej na vprašanje pomorskih in zrakoplovnih oporišč. Vsaka izmed obeh držav si prizadeva, kako bi si zavarovala pot po Tihem oceanu z zavzemanjem in utrjevanjem tihomorskih otokov. To tekmovanje je s prihodom hidroplanov z velikim akcijskim območjem dobilo seveda toliko bolj jasne in ostreje začrtane oblike.

Nikakor ne sodimo, da bi Zedinjene države nameravale napasti japonske otoke. Ako bi se kdaj zahotelo Japonski, da si pribori nadoblast na Tihem oceanu, tega ne bo storila zato, da bi si osvojila Ameriko, ampak v prvi vrsti zavoljo tega, da velikanski imperij, o katerem sanja, zavaruje pred nenadnimi napadi. Japonska hoče zagotoviti svoji trgovini svoboden pristop na vsa pomorska tržišča, zlasti pa v Južno Ameriko, o kateri sodijo, da za razvoj materialnih vrednot pomeni celino dvajsetega stoletja.

V gospodarskem pogledu so stiki med Japonsko in Zedinjenimi državami zelo tesni in za obe sili koristni. Japonska je v Zedinjenih državah najvažnejši dobavitelj in hkratu kupec. Obratno velja seveda isto.

Končno imajo Zedinjene države pri Japoncih izmed vseh držav belopolte rase največ ugleda. V Ameriki Japonci najrajši študirajo in napredek svoje domovine. Japonska se prvenstveno hoče izenačiti z Zedinjenimi državami, nato pa bi jih rada v vseh materialnih vprašanjih celo prekosila. Japonska velemesta, zlasti njih moderni predeli, v marsičem dosti bolj spominjajo na Ameriko kakor na Evropo.

Ako izvzamemo rasno mržnjo, ni med Japonsko in Ameriko povoda za neposredne spore. Usoden spor bi utegnil izbruhniti — ne morda zaradi nasprotstvenega tekmovanja na Tihem oceanu, ampak na Daljnem vzhodu. Tak spor pa se skoraj v enaki meri tiče vseh belopoltnih narodov kakor Američanov. S to ugotovitvijo pa smo že prišli do najnovejših dogodkov, ki si jih hočemo sedaj v kratkem ogledati in jih pretehtati na podlagi prednjih izvajanj.

(Dalje.)

Iv. Nemeč:

Sandžak do Plevlja

Ata — je zvenelo Jovi v ušesih; čutil je očelovstvo v prsih, pljuča so mu na široko dihalo in vsrkavala vzklik »ata!« Nikdar mu še nikdo ni rekel v življenju te mehke in tople besede; njegova ušesa niso slišala, usta nikdar izgovarjala najnežnejše otroške govornice, ker svojih roditeljev nikdar ni poznal. Jovo se je drugič rodil; souce še ni tako prijazno svetilo, goli kameniti hribovi so se mu zlatili v neki ne-živiljeni sreči. Voda je z velikim šumenjem tekla čez zavrto kolo, Jovo ni mlel. Platno je čakalo, ljudje prihajali po mletev, Jovo pa jim je kazal najdenčka — Daro!

Tisti dan je skrbno pomolzel kozji, kuhal in krmil Daro, ki ni več vpila, ampak smehljaje stegovala roke k redniku. Kar zaščegetalo je Jovo po vsem telesu; neizmerno sladko mu je bilo ko ga je Dara drugi dan celo potegnila za lase. Vsak večer je skrbno zavijal dekletce v borne cunje; njegova groba roka je postala nežna, vsaj njemu se je zdelo. Jovo je zavijal in pel. Tudi pesem mu ni tekla gladko, ker grlo ni bilo vajeno, toda Jovo je bil drugič rojen, zdelo se mu je, da je to njegov otrok, po duhu in krvi, zato je pel; nič več ni mislil na občino.

Spavaj Daro,
dok na žaru
mljeko kuvam
i - ladim!
Spavaj Daro;
ja kod tebe
tiho snivam,
sladko bdim! —
Nesmješ Daro
ti pobječi!

Ja sam dodo
koj' te čuva,
koj te rani
koji leči...

Nerodna je bila Jovina pesem. Sproti je zlagal svoje misli in po črnogorsko zategnil vsak konec, kar se mu je zdelo izredno lepo. Ljudje so pripovedovali, da je od tistega časa Jovo vedno prepeval, vedno nove in nove pesmi skladal, v vsaki kitici pa je bilo omenjeno otrokovo ime. Jovina vodenica je daleč zaslovela; tudi planinci so prinesli k njemu mletev in tako se je pričelo gospodarstvo dvigati in množiti, dokler ni zrastle ob Čehotini zidana hiša in z opeko (crepom) krita.

Dara je prav tako lepo napredovala in s hišo vred postala odraslo dekle. Pričeli so prihajati fantje, vsa bližnja in daljna okolica je pela Jovine pesmi:

Nemoj Daro
da sevaš očima,
nego blago
kaži momcima:
Mante se momci
ovih staza i puteva
moje oči nisu zvonci
od stada i torova.
Čuvaj se lolo
dok te džavo nosi
šta će ti kolo
Dari se ne prosil!
I Dara sevne očima,
padnu glave junacima.
Njezin pogled
kao sunca sjaj,

nikakav dvogled
ne načini kraj! —

Čehotina je iz dneva v dan obračala Jovin mlin; mlelo se je in phalo platno, Dara je bila gospodarica in skrivnostna vladarica vse bližnje in daljne okolice. Njene oči so znale vabiti in odvrčati; znale so biti najmehkejše in najmilejše ali kadar je Dara hotela koga odstraniti iz svoje bližine, je zadostoval samo njen poseben pogled. Kdor je občutil ali videl njen sovražen pogled, ta ni več prišel v njeno bližino. Edino Jovo je mogel prenesti njen hud pogled, ki ga sicer ni bil sam deležen ali ga je pogosto imel priložnost videti.

Krasna je bila Dara. Jovo je videl v njej nadnaravno silo. Ponosno je bilo Jovino lice od tistega časa, ko je ob Čehotini zrastle hiša in od kar je v njej gospodovala Dara. U krpama sam te našao, u krpama odgojio — ali eto Daro — tu smo obadvoje, f eto živimo novim životom. Neke noči je Dara izginila. Zaman je klical Jovo, pretaknil vsak kot, pregledal Čehotino navzgor in navzdol, Dare ni bilo nikjer.

Oj, Daro, je klical Jovo.

Oj, Daro, evo ja sam, tvoj jadan Jovo! Dodji Daro, ja ne mogu bez tebe, je žalostno vpil v noč. Tri dni in tri noči je iskal Jovo, ves krvav v očeh, lice je izražalo grozo in strašno duševno trpljenje. Tretjo noč je Dara nenadoma stopila v hišo kot bi iz zemlje vzrasla.

Čiko, moj dado, je bruhnla v eni sapi. Očesi sta ji žareli s posebnim ognjem! Moj dado — in tesno je objela presenečenega Jovo, solze so ji v debelih kapljah padale po Jovinem licu...

Kaži djete, kaži ocu. Gde si bila Daro, dušo moja? ...

(Dalje.)

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetškem listu“! Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Nabavite le prvovrstne posnemalnike

„MILENA“

ki so najboljši sodobni stroji za posne-manje mleka. Na tisoče teh posnemal-nikov je danes v rabi po vsem svetu »Milena« posnemalniki so prvovrstni in zelo poceni, zato ne smejo manjkati v nobenem naprednem živinorejstvu

Dobe se pri Kmetijski družbi r. z. z o. z. v Ljubljani, Novi trg 3 in pri njenih skladiščih v Mariboru, Celju, Novem mestu, Slov. Konjicah in Brežicah

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medić - Zankl

tovarna olja, lakov in barv
družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Kmetški hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI, Tavčarjeva ul. 1

Telefon št. 20-47 reg. zadr. z neomejeno zavezo Brzojavi: Kmetškicom
Račun poštne hranilnice št. 14.257
RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje
kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob nenadomestljivi in težki izgubi mojega soproga

ALOJZIJA VODNIKA

z menoj sočustvovali, ga obsuli s cvetjem ali na kateri koli način izrazili svoje sožalje, se najprisrčneje zahvaljujem.

Posebno zahvalo sem dolžna izraziti čč. duhovščini, dr. Nastranu in gg. župnikoma Košmerlu in Finžgarju, primariju g. dr. Jenku, gg. zastopnikom banovine, predsedniku mestne občine ljubljanske g. dr. Adlešiču za spremstvo, predsedniku Zbornice za TOI g. Jelačinu za presunljivi poslovilni govor, upravnim svetom in ravnateljstvom Ljubljanske kreditne banke, Združenih papirnic v Vevčah, Goričanah in Medvodah, banke »Slavije«, »Motvoza« Grosuplje, Tönniesovega gradbenega podjetja, vsem zastopnikom ostalih denarnih zavodov, trgovskih in industrijskih podjetij, vsem društvom in organizacijam, nadalje gg. pevcem za prekrasno petje in končno vsem od blizu in daleč, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti k večnemu počitku.

Ljubljana dne 14. januarja 1939.

Žalujoča Ivanka Vodnik roj. Pogačnik

**Šivalni
stroji**

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke — Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gospodarske zveze)

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kaša. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarni »Illovaec, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

I

ISKARNA
MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

„KmetSKI list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

**VELIKA
inventurna
ODPRODAJA**

Inventurno blago in ostanki po neverjetno nizkih cenah

A. ŽLENDER

LJUBLJANA
MESTNI TRG 22

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po **4%**

Za vse vloge nudi popolno varnost. — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle. — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

vloge proti odpovedi po 5%